

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita Et Institvto S. Ignatii Societatis Iesv Fvndatoris. Libri Qvinque

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1665

XXII. Gesta Ignatij Parisiis, profectio in sua[m], & sociorum patriam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10840

dúmque cruce Monomotapæ Regem, & matrem ipsius Reginam, quam in rem animos, ac vires per sacram Deiparæ tabulam ingentes accepit. Multos præterea vel specie præfens, vel iussu propitio, vel inusitatis beneficiis Societati dedit quibus eam & numero, & sanctimonia auget. Duos illi Beatos debemus Stanislaum Kostkam, & Aloisium Gonzagam. Ad hæc Venerabilem Patrem Bernardinum Realinum, & Iosephum Anchetam; alterum thaumaturgum, & (quem primum è nostris Æthiopiæ Patriarcham summus Pontifex esse iussit) Ioannem Nunnium Barrotum; Thomam etiam Sanchez quo ægrè solidius de rebus conscientiæ quisquam scripsit; Sebastianum item Barradium scriptis quoque voluminibus illustrem, Iacobum Ledesnam, & similes, de quibus fusiùs cum hanc historiam ad eorum ætatem perduxero. Tot argumenta beneficiæ in suam, & filij sui Societatem Deiparæ, Generalibus eius Præpositis indidere hanc mentem, vt quæcumque in nos aduersa insurgerent, ad pedes Virginis velut arcam salutis confugerent, quam eorum confidentiam, nunquam bono exitu destitutam, quotidianæ aliquot confirmant præculæ, quas tributi loco tunc quidem supplicis, nunc grati animi confidentisque, illi exsoluimus. Vnde suis eorum nonnulli ardentibus literis ad Societatem vniuersam, vehementer hortantur, hanc superum Reginam veneremur vt dominam, vt parentem amemus, tueamurque illam nostri quam gerit exploratissimam tutelam, quam Patri quondam Gutthiero indicauit, cum Societatis, illi vniuersæ sub stolæ suæ regio sirmate, collectæ speciem ostendit. Sed nunc in viam redeamus.

XXII. Ignatij socios, si minus vna iam, at simili vita voti religio ligabat, parque omnes agebat literarum, & virtutis ardor suo ipse feruori plura quam quæ præscriperat sociis imponens, seipsum sibi, & proximis liberaliùs commodabat. Distant Parisiis sesquimillari ad Montem Martyrum fodinæ gipfi quibus passim apertus collis totus, multo hiatu patet. Illic sibi penetralem specum Ignatius legerat, vbi velut semota in heremo, ab vrbe & strepitu procul, diem in corpore diuexando, noctes precando exigebat, idem factitare solitus in æde S. Mariæ de Campis paucis frequenti, & pietati mouendæ valdè idonea in S. Germani Suburbio sita. Fuitque hic illi solennis in solitaria secessus, vt se identidem contemplationi, & voluntariis pœnis totum reddens, horas literis impensas pietati reponeret, & quasi repetita fornace animum inflammaret. Saluti verò alienæ haudquaquam propterea deesse, multos ab hæresi reuocatos, ad sacrum Quaestorem, reconciliandos Ecclesiæ perducere; multis auctor esse religiose vitæ quam in variis ordinibus disciplinæ tenacem amplexi sunt. Quemdam etiam peste ictum omni opera iuuare nec à medicandis quidem eius anthracibus absterreri, ex quo sæuis repente doloribus, contagij indicibus correptus, aliquot dies extra Collegium, & socios egit, sed mira Dei bonitate restincta morbi vis, liberum iis illum restituit. Demum Parisiis ita vixit, eaque præbuit absolutæ virtutis documenta, vt eius olim, & familiaris,

XXII.
Gesta Ignatij
Parisiis, pro
fectio in suâ,
& sociorum
patriam.

fiatis, & discipulis, sed notæ scientiæ Doctor affirmaret quæ illic in Ignatio viderat, & notarat plus satis videri ad sanctorum honores illi decernendos. His acquiescentem, & inhabitatam piis laboribus stomachi dolores acerrimi inuadunt, & eoque in dies incrudescunt, vt planè viribus exhaustus vni iam tolerantia par esset. Cùmq; remediis omnibus consumptis, residuam Medici eius curandi spem in natali cælo reponerent, pia sociorum importunitate adactus est ad suscipiendum illud iter, quanquam haud adeo valetudinis causa illum à sociis quàm eorum securitas tantisper abiunxit quæ turbari vtrumque potuisset (fas sit de hominibus tam exactæ virtutis ita loqui) nisi eorum vice Hispaniam repetuisset Ignatius: nam & Xauerium, Lainium, Salmeronem, nuncupati ius voti urgebat vt suis se bonis abdicarent, & præterquam quod erat magno futurum incommodo, si eorum tam multi, distraherentur in varia; non ignorabat Ignatius quam pellaci visco paternæ domus, blanditiæ, & incantamenta cognatorum, facile animos implicarent. Quare profectioem illam persuaderi sibi passus, magis illam sociis quàm sibi obiuit. In procinctu ad iter iam erat, cum ecce tibi profecturo morâ iniicitur; indignans simul, & inuidens, furensque caco-dæmon quod Societatem illam magnis suis in posterum damnis ab Ignatio colligatam, non potuisset dissoluere, vidensque illum quendam de se triumphum ducere, extremam in illum experiri rabiem statuit. Suspicionem ergo quibusdam mouit, ne ex arcto illo paucorum assensu, & moribus à communi vsu alienis, sectæ aliquid hæreticæ pullularet. Nec fuit pluribus virgenda suspicio, defertur illic ad sacrum tribunal Ignatius sodalitatæ eius auctor, saltem examini subdendus; haud enim alio crimine oneratur, nisi quod res eius, ob oculos positæ, nouitatem doctrinæ sapiebant, probæ, an secus; id quidem nesciri; sed nimio latendi studio, suspectam fieri prauitatis; posse tamen certis vestigis detegi, si retractaretur acuta disquisitione libellus quidam, Ignatij opus, ex quo illam cum omnem commutandorum in alios hominum, & ad se trahendorum ducere ferebatur. Hæc summa totius accusationis, quam fortè excuset mens deferentium non mala; sed illius auctor si dæmon attenditur, exagitauit illum haud dubio iactura, quam ab Ignatij sociis, & sibi tantoperè inuiso Exercitiorum libello iam tum metuebat. At enim & huius malignitas, & suspicio illorum grauioribus Dei consiliis ignara seruebat; fera siquidem Romæ post annos aliquot erat incubitura Ignatio procella, ex eo maximè collecta effronti mendacio, quo dicebantur aufugisse Parisiis; flammis damnandi nisi euasissent; in eorum effigies id factum, quod in corpora non liceret. Sic ergo rem totam prouida bonitas digessit vt nunc iuridicè de hac causa ille ipse cognosceret plenius, qui post esset Romæ innocentia illorum testimonium illustre, ac legitimum dicturus; quod alioqui agrè aliundè haberi potuisset. Erat Parisiis de rebus fidei Quæstor Matthæus Orius, cuius & alias memini. Sic lego vocatum in veteribus nostris monumentis, tametsi autographum de Ignatij fide ac moribus, testimonium habeo,

Valentini
Licuina

Lieuii Dominici nomine consignatum; eius scilicet qui successerat Orio. Amabat Ignatium Orius ob egregiam virtutem, & fidem præcipue ardentem, cuius studio multos ad illum hæreticos, restituendos Ecclesiæ duxerat. Ne tamen officio, & accusatorum suspicionibus deesset, secreto examine, clam de moribus, doctrina, & quibusvis aliis ad Ignatium eiusque socios utcumque spectantibus cognouit, conceptaque ex iis, ut expectauerat, admirationis materia, vnde alij errorem timuerant; quasi foret abundè suspicionibus, & causæ satisfactum; hæsit videlicet, nec pergendum ulterius censuit. At contra Ignatius instare, nec dubitare professionem illam sibi à Medicis imperatam, in suspensionem præiudicati erroris, fugæque vertendam. Vltro igitur Inquisitori se sistere; de se ac suis ecquid præterea, vel quærendum, vel agendum restaret, in promptu offerre. Sed enim viro sapientia præstanti, vna resederat curiositas pia legendi libelli, quo tantos ad Deum motus animorum, tam potenter Ignatius ederet, easque tam fortiter illi deuinciret. Libellum itaque non examinandi, sed piè legendi gratia ex Ignatio rogatum, & acceptum, auidè perlegit; atque ut erat non modo speculandi, sed & sanctè agendi scientissimus, facile aduertit, diuini vim spiritus, qui paucis paginis clausisset quæcumque animum poterant ab caducis purgatum, & illuminatum, perfectè Deo adstringere. Quare reuertenti ad recipiendum illum Ignatio quanti faceret indicari, petit sibi exscribendum concedi, & aliis; quorum bono, si nosset, eo uti sperabat & quidem facillè paruit vir sanctus. Verumenimverò apud se reputans, nequaquam deinceps iam solum, uti Barcinone; sed neque cum nouis, sui adhuc iuris, atque arbitrij sociis agere, ut Compluti olim, & Salmantica egerat; sed factum se nouæ patrem familiæ, tunc quidem exiguæ, at eo ingenti numero grauidæ quem mente præuiderat; ad hæc probè gnarus, bonum nomen, quanti momenti sit alienæ salutis operam daturis; nec abstuturum dæmonem quocumque pergeret, ab aliqua semper infectatione; fidei Quæsitorem interpellauit sapius, cognitione legitima causam absolueret, & supremum de illa pronuntiaret; ab se enim quamprimum in Hispaniam redituro, & ab sociis Lutetia paulò post abituris, nullam velle relinqui umbram, vitæ ac fidei parum sanæ; quod foret aliàs procliue, si suspicionibus, delatione, & examinibus passim notis, de illorum exitu, non constaret. Verùm Quæsitore obiectæ accusationis tam clarè patuerat vanitas, tam erat perspicuum ex eorum orta ignorantia quæ Dei virtus solet efficere, instrumentum nacta Ignatio simile, ut induci non posset, vel breue id temporis quod exposcebatur, causæ plus nimio perspectæ insumere: Ignatio verò satisfaciebat, aiens, illi potius emendas quàm timendas accusationes, cum in eius laudem omnes desinerent; at his Ignatius minimè acquiescens die quodam, cum scriba publico, & præcipue aliquot auctoritatis doctoribus, quæsitorem adit, petitque ex eo vehementer, ut quando censeret delationes sui, ac sociorum, indignas esse de quibus iusta quæstio haberetur ad ferendum de innocentia iudicium huius saltem

faltrem sui iudicij fidem ne grauaretur publicam facere, & legitimis tabulis munire id sibi pro innocentia absolutæ sententia futurum. Annuit petenti Quæsitior sacer, aded prolixè, & ea Ignatij prædicatione, vt plus indè pudoris, quàm satisfactionis retulerit.

Ab hac itaque postrema solutus remora, commendatis Fabro reliquis sociis in quibus velut maximus natu erat, & solus Sacerdos; conditòque Venetias die Ianuarij quinto, & vigesimo anni 1537. post mutuos, & teneros complexus profectus est, quæ si exeunte 1535. profectio contigit, vt ex Polanci manuscripto, edidere Maffeus, & Orlandinus, liquet Venetias non potuisse attingere, ante finem anni proximè sequentis; nec enim breuius, affecto vir corpore, vulgarique instructu potuit de media hieme, milliaria septingenta confecisse, quantum Parisiis Aspeitia dissidet, nec totum trimestre egisse Aspeitia: nec inde in variis vrbibus sociorum negotia expedisse, ex Hispania demum in Italiam redisse. Profectum quidem Parisius certum est, primis anni eiusdem mensibus, vndè necesse sit Polanci stylum animo præuertisse, clarèque ex eo conficitur, quod interiecto inter Pentecosten, & Ascensionem, dierum denario, anno 1535. agebat in patria vir sanctus, quibus rectè consentit testimonium iuratum Chartulianorum Vallis Christi, de officioso illuc Ignatij, eo anno aduentu, sociorum iam rebus compositis, ad inuisendum eius Cœnobij Monachum. Patet ergo sub finem eius anni non potuisse Parisiis abire; cuius mense Maio iam in patria versabatur, anno nondum ad medium prouecto. Venetias autem præcipitante 1535. peruenisse, ex eius literis, suo loco manifestum reddam. Et si verò ab suis tam sanctis, carisque sociis, abiungebatur Ignatius, sed ibat alacer, virtutis illorum minimè dubius, securusque illorum se absente, neminem retro abiturum. Nec sua illum fallebat opinio, eo enim virtutis, & constantis proposito robore valebant, vt si morte Ignatij parentis, vel alio casu solui contingeret, quo necitebantur nodo, fixa tamen cuique permaneret in Palæstinam peregrinatio, & deliberatus ardor, vitæ omnis iuuandis infidelibus absumendæ. Erat Parisiis in Cantabriam iter haud paulò iniquius quàm posset ab homine valetudinis fractæ pedibus confici; vili ergo iumento leuandum socij iudicauerunt, quod Aspeitia postea nosocomio datû, ligna pauperibus comportauit. Hoc ille in patriam commeatu, denique peruenit, auebátque clam in vrbem subire, vt suorum partim vitaret occurus; partim obstituros ne in pauperum domo sibi hospitium legeret, sed frustra: duabus enim ab Aspeitia leucis, in eam domum in quam diuerterat superuenit quidam Ioannes de Equibar Loiola per familiaris, percunctatusque, vt sit ecquis intus externus? accepit de paupere sat malè ab omnibus instructo, nisi quod ore aliquid præferret, lingua verò accentum illius regionis; non posse tamen probè in memoriam reduci quis esset. Hic rimis cubiculi in quod secesserat, Ioannes oculum admouet, tentaturus an posset dignoscere, & videt hominem de genibus precantem, sibi que ac Deo immersum penitus; redeuntèque mox, curiosius inuenti, antiqui vultus

XXIII.

*Excepit
Aspeitia pro
sancto Igna-
tius, trimestre
ille sanctissi-
mè transigit*

S

veteri